

Wasiuta, Sebastian

"Folklorica. Journal of the Slavic and East European Folklore Association",
vol. XV, 2010 : [recenzja]

Etnolingwistyka 23, 306-307

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

„Filologija” 16/2011, red. Aloyzas Gudavičius, Šiaulių universitetas, VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 124 s.

Numer zawiera 11 artykułów, w większości poświęconych zagadnieniom semantyki i psycholingwistyki, szczególnie zaś analizom metafor konceptualnych. Živilė Nemickienė (*Concept in modern linguistics: the components of concept GOOD*) szkicuje dzieje terminu *concept* w lingwistyce, a także wykorzystuje to pojęcie, aby pokazać, co składa się na konceptualizację ‘dobra’ w *Kronikach Narni* Clive’a Staplesa Lewisa. Silvija Papaurėlytė (*Konceptualioji metafora EMOCINĖ BŪSENA YRA PARTNERIS lietuvių kalbos pasaulėvaizdyje*) analizuje funkcjonowanie metafory ‘stan emocjonalny jest partnerem’ w litewskim językowym obrazie świata, odnosząc się do takich nazw uczuć (i pojęć), jak *szczęście*, *smutek* i *gniew*. Do tej samej dziedziny można zaliczyć krótki, oparty na danych korpusowych, tekst poświęcony pojęciu ‘radości’ (Rūta Sirvydė, *Džiaugsmo metonimijos: kur dingo šypsena?*), którego autorka zajmuje się dwoma relacjami metonimicznymi: przyczyna–skutek oraz część–całość, zawartymi w słownictwie i wyrażeniach z pola znaczeniowego ‘radość’ w językach angielskim i litewskim. W porównawczym studium języków angielskiego i litewskiego Ramunė Radžiūtė-Bačkauskienė i Dalė Roikienė zajmują się konceptualizacją pojęcia ‘w górę’ (lit. *aukštyn*, ang. *up*), opierając się w głównej mierze na materiale słownikowym oraz korpusach tych języków. Do dziedziny badań porównawczych należą także artykuły Redy Toleikienė na temat pojęć ‘ciężki’ i ‘lekki’ w językach niemieckim i litewskim, Edity Valiulienė o metaforyzacji ‘morza’ w litewskim i angielskim, a także Aleksieja Czernyszewa o modelach pojęciowych i schematach nominacji figur szachowych w językach rosyjskim, angielskim, niemieckim, francuskim i włoskim. Z kolei na materiale nazw kwiatów Galina Syrica pokazuje językowo i kulturowo specyficzne sposoby wartościowania obiektów świata zewnętrznego. Badań ekolingwistycznych dotyczy natomiast tekst Kristiny Kunickiej, w którym autorka szkicowo przedstawia dzieje mniejszości polskiej na Litwie i Łotwie, a następnie omawia wyniki badań języka Polaków na Łotwie.

SW

„Folklorica. Journal of the Slavic and East European Folklore Association”, vol. XV, 2010, 202 s. + 8 nlb.

Tom jest w większości poświęcony relacjom między tradycją ustną i pisaną, kulturą ludową i kulturą elitarną. W otwierającym numer artykule Pavel Limerov (*St. Stefan of Perm’: a dialogue between traditions and the tradition of dialogue*) pisze o kanonizowanym w roku 1547 św. Stefanie, biskupie pracującym w średniowieczu wśród dzisiejszych ludów Komi, który doprowadził do licznych konwersji na chrześcijaństwo. W miejscowych przekazach ustnych utrwalone jest przekonanie, że były one wynikiem zwycięskiego pojedynku (w typie *judicium Dei*) św. Stefana z siłami natury. Olga Khristorova (*Spirit possession in a present-day Russia village*) analizuje relacje na temat opętania człowieka przez złe duchy (noszącego nazwy *ikota* i *poshibka*) zebrane od starowierców w latach 1999–2005 podczas ekspedycji na Uralu. Interferencjom folkloru i literatury pięknej poświęcone jest studium Edwige Tamalet Talbayev (*„An invincible Czech horde”: political and social implications od Moravian folklore in Milan Kundera’s „The Joke”*). Autorka opisuje funkcje folkloru Moraw w pierwszej powieści Milana Kundery, *Žert* (1967). Jest on (i w ogóle kultura ludowa) opozycyjny wobec oficjalnej kultury komunistycznej Czechosłowacji, a marksistowska propaganda nie ma doń dostępu. Tadevush A. Navahrodski (*The distinctive features of Belarusian traditional funeral repasts*), opierając się na materiałach folklorystycznych i etnograficznych z XIX–początku XX wieku opisuje posiłki jako ważną część białoruskich obrzędów pogrzebowych. Bohdan Lukaniuk referuje historię terminu *etnomuzykologia* (*On the history of the term „ethnomusicology”*).

W dziale sprawozdań opublikowano „raport z badań” Veroniki E. Aplenc z Rosemont College w Pensylwanii, która badała słoweńskie praktyki upamiętniania zmarłych, oraz Roberta B. Klymasza, który opisał współczesny folklor Ukraińców w Kanadzie na przykładzie miasta Winnipeg, będącego ich największym skupiskiem w tym kraju.

SW

„Palanistyka – Polonistika – Polonistyka” 2010, pod red. A. Kikleviča, S. Važnika, Minsk: Medysont, 2011, 498 s.

Kolejny tom serii wydawanej od 1998 roku obejmuje prace przede wszystkim polskich i białoruskich badaczy reprezentujących różne ośrodki akademickie. Publikowane teksty poświęcone zostały problemom polskiego języka, literatury i kultury oraz historii. Przedmiotem oglądu są między innymi takie zagadnienia, jak w zakresie językoznawstwa: tendencje rozwojowe języka polityki (Aleksander Kiklewicz, Michał Wilczewski), osobliwości rozwoju białorusko-polskich kontaktów językowych na terenie północno-wschodniej Polski (Natallja Snigirova), polskie i białoruskie przekłady *Psalterza* na tle tradycji ogólnosłowiańskiej (Alla Kożynova), znaczenie asocjacyjne i konotacyjne nazw własnych (Danuta Lech-Kirstein), językowe wykładniki płci we współczesnym języku polskim (Marta Nowosad-Bakalarczyk), formy i sposoby akwizycji języka (Krzysztof Polok); w zakresie literaturoznawstwa: lagry i łagry (Wojciech Kajtoch), św. Barbara w tradycji i w przysłowiaach polskich i rosyjskich (Magdalena Jaszczewska), robak w literaturze polskiej (Grzegorz Igliński), literatura na ekranie na przykładzie adaptacji prozy Jarosława Iwaszkiewicza (Paulina Wakar), postać Chrystusa-wędrowca w *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza i *Salve Regina* Jana Kasprowicza; w zakresie historii: powstanie styczniowe (Wiesław Caban, Jan Trynkowski), literatura wobec cenzury (Zbigniew Anculewicz). Książka polecana jest polonistom i slawistom – zarówno lingwistom, jak i literaturoznawcom, kulturoznawcom oraz specjalistom w zakresie przekładu.

MNB

„Slovo a slovesnost. Časopis pro otázky teorie a kultury jazyka založený v roce 1935 Pražským lingvistickým kroužkem”, ročník 71, 2010, číslo 4, s. 241–368.

Monotematyczny numer specjalny, którego redaktorką jest prof. Irena Vaňková z Uniwersytetu Karola w Pradze, nosi tytuł *Perspektivy kognitivní (etno)lingvistiky*. We wstępie Vaňková szkicuje rozwój lingwistyki kognitywnej w Czechach, którą widzi obecnie jako połączenie kognitywizmu amerykańskiego, w dwu jego odmianach (Lakoffa i Johnsona oraz Langackera), z „polskimi szkołami semantyki, na czele ze szkołą lubelską, które badają różne aspekty językowego obrazu świata” (s. 247). Jest ona komplementarna wobec strukturalizmu i komunikatywizmu językoznawczego, analizuje wzajemny wpływ semantycznych i poznawczych struktur języka oraz struktur społeczeństwa i kultury. (Etno)lingwistykę kognitywną w takim kształcie autorka rozwija na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola w Pradze.

Tom zawiera w większości przekłady (wykonane przez redaktorkę tomu) prac polskich badaczy zajmujących się semantyką kulturową i etnolingwistyką: z ośrodka warszawskiego – Renaty Grzegorzczkowskiej (*Punkty dyskusyjne w rozumieniu językowego obrazu świata – widziane z perspektywy badań porównawczych*) i Krystyny Waszakowej (*Konceptualizacja bólu w polszczyźnie: przyczynek do badań porównawczych*); z ośrodka lubelskiego – Jerzego Bartmińskiego (*Jakie wartości współtworzą językowy obraz świata Słowian?*), Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej (*Wartości konstytutywne polskiego sennika ludowego*), Anny Pajdzińskiej i Ryszarda Tokarskiego (*Językowy obraz świata a tekst kreatywny*).